

IKUSKIZUN ZIRRARAGARRIA

Urrengo egunean goizabarra agertu baiño ez, Dan, Qumran itziteko gertatu zan. Abimel atadian egoan ikasle kutunari bidegite ona opa izateko, eta besarkada estu ta maitekorra emon eutsan auxe iñotsala:

– Agur, Dan maite ori. Tamal dot benetan zu galtzea, ikasle urten eta esanekoa izan zaitudalako, baiña Yahve´ren bideak aintzakotzat artu bear doguz, Bere zerbitzurako eragiten gaituanean batez be. Jakin bear dozu nire onespentak nonaira jarraituko dautsula, eta egia ba´litz Kristo Mesias gure artean dabillega, zatoz ona lenbailen.

– Bai, Abimel, Askatzaillea gure artean ba´litz, Masada´ra biurtuko nintzake ango gudariai aberriaren aldeko burrukara eragiteko, eta bidebatez emendik igaroko be, zu jakitun ipinteko.

Barrero be Abimel´ek besarkatu eban, eta esenitar nagusiaren aurpegian beera eriozan malkoak ikusirik.

– Ez zaitetz atsekabetu -esan eutsan-; Israel´ek ain luzaro itxarotako askatasun eta anditasun eguzkia, basamortuko urrezko ondartzaren atzetik agertu-agiñean da.

– Yahve´k bedeinkatu zagizala, oraintxe bertan neuk bedeinkatzen zaitudan lez...

Au esanik, Abimel´ek esku biak Dan´en buru-gaiñean ipiñi ebazan, salmuzati au astiro ta mintzo beteaz aletzen ebala:

Zugandik dator, Jauna, osasuna ta onespina zure erriaren gaiñera.

– Agur, Abimel -jagitean esan eutsan Dan´ek-, gogoan izango zaitut betirako, semetzat erabilli nozu-ta. Ez zaitetz nitzaz larritu; ara... Urian aztueziñak auxe esan eroian: "Gure patua izarretan eta basamortuko ondarretan irarrita dago". Ez zaitetz arrenkuratu, beraz.

– Dan, ori ez da egia bete-bete. Gure adua erdiz idatzita dago izarretan eta basamortuko ondarretan, baiña beste erdia norberak osotu bear izango dogu. Aalegindu zaitetz ba, eta zure patuari peitzen yakozan itzok, esku irmoz idatzi egizuz, Dan maite orrek.

Au esanik, eta bere barruko zauskadea eskutatzearen, urrean, Abimel leizeko barrunbe itzaltsutik ostenduta, Dan bidean beera abiatu zan, atsekabez eta itxaropenez naasitako sentipen batek menperatuta. Qumran eta Wadi eritiko erdian zala, burua biurtu, eta leizeko zulo illunari begiratuz une batez gelditu zan, bere buruari itauntzen eutsala, jakintza ta bizikera latzeko leku isil aretara egunen baten biurtuko ete... Gero, asperen luzea jaurtirik, Wadi ´ra bideratu, eta andik laster Noemi´ren txabolara eldu zan. Ez zan iñor azaldu, danak soloetara joanak ziran-eta. Sekulabedarra moztuten ziarduen Noemi ta seme-alabakana joanda, Dan´ek,

– Egunon Noemi-ta -esan eutsen- banoatzue Palestina´n zear, gure

erriak bear dauanaren billa.

– Bai, atzo nire seme kutuna jatekoak eroan ebazanean Qumran´eko arpera, gaur joateko zintzazala esan eutsan Abimel´ek.

– Olantxe da, Noemi. Non da Katamixarra...?

– Uren-eten bat atontzen diardu, baiña nire semetariko bat aren billa joango da. Bitartean zatoz etxera biderako jatekoak atondu dagitsudazan .

Jatsi ziran biok, eta jangai batzuk lepo-zorrora sartuta, atadira urten ziran. Une aretan Katamixarra eltzen zan, eta pozez gaiñezka agurtu eban bere nagusia.

– Zer da barri, Jauna...? -itaundu eutsan-.

– Bagoaz, Josue.

– Au nire poza...! Nora, baiña...?

– Bidetik jakiñaren gaiñean ipiñiko zaitut.

Noemi alargunak Jeriko´rako bideari buruz argibideak emon eutsezan, eta alkarrekandik agurtuta, Noemi solora biurtu, eta gazte biak aldapan gora bidexka batetik iparsarkalderantz abiatu ziran, Katamixarra´k ezpatak eta lepo-zorroa eroiazala. Dan´en eskutaria, baiña, ez zan luzaro isillik dirauanetarikoa, eta,

– Aizu, Dan nire Jauna -itaundu eutsan-, esango daustazu norantza goazan...? Egia esateko, aspertuta nengoan ainbeste aitzurketaz, eta garasterreten atonketaz. Izan be, zelataria nazan aldetik, iskilliak naiago dodaz.

– Ara, Josue -irribarrez esan eutsan Dan´ek-, Idazti Deunak aztertzen luzaro emon ondoren, gure Mesias etorteko garaia dala oartu naz, eta beraz, Aren billa noa Israel jaregiten laguntzeko.

– Eta aurkitzen ba´dogu, zer...?

– Orduan Masada´ra biurtuko gara, eta Akai´ren laguntzaz zelatarien leiñua iratzarriko dogu, iskilliak artuta Mesias´en aide burrukan egin dagian, gure aberriak David erregearen aldietako anditasuna lortu arte. Orretarako, baiña, Palestina zapaltzen daben erromatarrak bein betiko garaiturik, gure esku billakatuko gara, eta Yahve´ren laguntzaz Mesias´en eskutik, iñoiz ez ezaguturiko aalmena jaritsiko dogu, olan idatzia dago-ta.

– Bai orixe, Dan...! Jaungoikoak aukeraturiko erria gara, eta ainbeste ezbear, oi-aze, eta zapalkuntza ezagutu ondoren, ordua da Israel´go leoiak adatsa astindu dagian.

Edu onetan ziarduen zelatari biok, Jordan ibarrean gora Jeriko´ra igoten zirala. Udabarria zan, eta aro pizgarri onen zantzuak edonon agiri ziran, basamortuko zabaldua amaika usain ernagarriakaz itxartuten zala.

Beroa anditu zanean, geldialdi bat egiñik, zeozen jan eben, eta

arratsbeeran bideari jarraitu eutsoen, eta gautu zanean, okela ta palmondo-garauak janda gero, burusietan bilduta lo egin eken. Egunsentian, bidegiteari jarraitu eutsoen, eta noizbait, arratsaldean, Jeriko uriaren arresiak begiztatu ebezan, eta egoaldeko atea itxi zeiten aurretik, urira sartu ziran.

—Jauna —esan eutsan Katamixarra´k—, gura ba´dozu, ostatu baten kokatubearrean, osabarenera joango gara.

—Ondo deritxat orreri, aldean diru gitxi daroat-eta. Zure osabak etxean artu ba´gengiz ondo etorriko litzakigu.

—Baietxean nago, osaba Jair abertzale sutsu ta zintzoa dalako. Goazen ba, emendik urrun ez dagoan bere etxera.

Abiatu ziran kale estu kiribiltsetan zear, eta laster ziran "Otzaragilleak" kaleko etxe baten aurrean. Atea jo egin eban Katamixarra´k, eta adin erdiko gizon batek atea edegi eban. Lobeaz ezagutzear, pozez besarkatu eban, auxe iñotsala:

— Aspaldiko, Josue, ordua da ikusi zagidazan, zerk zakaz nirera...?

— Begira osaba Jair, Palestina ikertu nai dogu; nirekin datorren Jaun au zelatarien buruzagi ospetsua da.

Begirune andiaz agurtu eban Jair´ek, eta etorbarriek zeozer esan egien aurretik,

— Etxe onetara etorri zarien ezkerreko, dedu andia izango litzakit emen bertan kokatu zaitezela, gela uts bi dodaz-eta.

Beste barik, Jair´ek etxera sartu-erazo ebazan, eta andik laster, ondo omitutako mai baten aurrean, arrotzak etxekoekin apaltzen eben. Jair´en sendia emazte ta bost seme-alabakoa zan. Otzaragintzan ziarduan, eta onezaz gaiñera, beeko soruan egoan dendan gaiok saltzen ebazan. Agiri zan arazoak polito joiakiozala, etxe aretako jaki ta erredizek adierazoten ebenez.

Apalostean, Jair, Katamixarra, eta Dan bakarrik geratu ziranean, beronek, Palestina ikertzeko bere gurariaren zergaitia otzaragilleari azaldu ondoren, auxe itaundu eutsan.

— Aizu, Jair, zeozer entzun ete dozu, Mesias edo olakoren bat izan daiteken bateri buruz...?

— Yosun nazaretarra esaten dautsoen gizon miraritsua ei´dabil ortik, elbarriak, legenardunak, itsuak, gorak, etabar osatuz...

— Eta ez ete dauan —eten egin eutsan Dan´ek —jendea eragiten, iskilliak artuta erromatarren aurka asaldatu daiten...?

— Nik dakidan aldetik, ez. Zuk diñozun asmoz etorri ba´litz, onezkero uri onetako abertzaleok jakingo genduke, baiña ondiñokarren ez dogu iñongo deirik artu iskilliak erabilteko.

Une batez Dan´ek oldozkor iraun eban, eta gero,

— Orduan —mintzo astirotsuz esan eban—, etorteko dan Mesias´en aurretiko edo

igarlea izango da, Aren bideak atontzeko Palestina´n zear aditzen dan profetaren abotsa...

— Ez dot uste Mesias´en igarlea daitekenik. Dalako Yosu nazaretarrak, ontasuna, zuzentasuna, eta maitasuna aldarrikatzen ei´dauz. Etsaiak maite izateraiño eldu bear dala diño. Uste dozu, Masada´tik zatozan buruzagi orrek, Israel´go askatzailleak gure aberria jaregingo dauala, erromatarrakanako maitasuna aldarrikatuz...? Pariseuen aurka jaurtitekoak jaurtiten ei´ditu, azalutsak eta zurizkatutako illobiak dirala esanez. Geisoak, ezaiñak, ezeukiak, alargunak, baita batzutan emagalduek be babesten ei´ditu. Gauza asko entzun dot Yosu nazaretarrari buruz, baiña bene-benetan ez dot uste, zeuk billatzen dozun Mesias, Askatzaillea izan daitekenik. Ditzarokigun Israel´go errege andia, onezkero etorri ba´da, leku ezkuturen baten dago, judutar gudaroste garaiteziña atontzeko asmotan.

– Ondo diñozu, Jair -adorez sututa erantzun eutsan Basamortuko Semeak-, eta neu be eritxi orretakoa nozu. Orregaitik, Palestina´n zear aren billa abiatu naz, eta aurkitu dagidanean, gerturik nagoala, esango dautsat, nire odola Israel´en aide emoteko. Gero, Masada´ra biurtu, gure anai zelatariak jakitun ipiñi, eta Palestina osoan zear sakabanatuko gara, erromatar zapaltzaillearen aurka gudaroste aaltsu bat atontzeko.

Edu onetan eragon eben luzaro samar judutar abertzale areik. Noizbait, berandutxu izanik, eta lotara joateko zorian.

– Aizu, aberkide -esan eutsan Jair´ek-, aste onetan gure otil-eguna ta Pazkoa ospatzen doguz. Ez al-zarie geratuko emen, otilla (ogi-illa) ta Pazko-bildotsa gurekin jateko...?

– Eskerrik asko, Jair, baiña nire asmoa, etzi eguastena bideari jarraitzea da, iraduz bainabil Mesias´etzaz zeozer jakitearren.

Biaramonean, eta Jeriko urian zein edo azoka-eguna izanik, Jair´ek etxekeekin otzaragintzeari emotsala, Katamixarra´k lagunduta, uriko beekaldean ospatzen zan zeira jatsi zan. Leku onetan guztitariko salgaiak erakusten ziran; janariak, eunak, janzkiak, lanabesak, iskilluak, etabar. Soingaiñeko eder batek Dan´en adikunea irabazi eban, eta saltzailleagana joanda,

– Zenbatean saltzen dozu soingaiñeko ori...? -itaundu eutsan-.

– Amar siklotan emongo neuskizu.

Une batez Dan´ek gogoan erabilli eban erostea ala ez. Izan be, erabillena altzitu ta zarpailduta agertzen zan, mendel eta mauka-barrenetan batez be, baiña diru larregi ez izanik, asperen bat iges egin yakon, eta beste barik, andik urrundu zan.

Arratsalde aretan, Dan urira urten zan bakarrik, eta kaleak atzean lagata, Akai zaurituta egon zan leizera abiatu zan. Aspaldi aretan lez egoan, eta bazirudian ordutik ez zala iñork ikertua izan. Egun areitako gomutak oroimenera ekarri ebazan, eta Masada´n itzitako laguna gogoratuz, etxera

biurtu zan.

Gabean lotara joan zanean, oe-gaiñean zabaldua, goiz aretan zeian ederretsiriko soin-gaiñeko ederra ikusi eban. Izan be, andiki batena zirudian, eta suzmo batek artuta, alboko logelara joanda.

– Aizu, Josue -itaundu eutsan-, azalduko daustazu, goizean ikusiriko soin-gaiñekoa, zergaitik dagoan nire oean...?

Gorri-gorri eginda, eskutariak mintzo totalaz auxe erantzun eutsan:

—Ara, Jauna... arrastian zeu etxetik urtenda gero... ba... osabari goizean zeian jazorikoa edestu dautsat... eta... orduan... eskuarteko lana bertanbera itzita, ba... zeira laguntzeko eskatu daust. Soiñekoa erakutsi dautsat, eta beste barik, ba... osaba Jair´ek zuretzat erosi dau.

—Eta nork agindu dautsu, niri bakarrik dagokidan arazo batera suurra sartzea...? Lege andia dautsut, morroi argi ta ontzat zaitudalako, baiña ezin dot onartu, nire arazoetan zure kabuz jardun dagizula. Zergaitik azartu zara osabeari nire diru-eza autortzera...?

—Barkatu, Jauna, baiña zu eskale baten antzera jantzita ikustea ezin dagiket eroan. Mesias´en billa doan Masada´ko gudaritariko andienari, ez dagokio ezeuki baten antzera Palestina´n zear joatea. Eta onetan, osaba Jair aburu bardiñekoa da.

Eskutariaren berba xalo ta maitetsuak entzutean, Dan´en asarrea ostendu zan, eta aren zintzotasunak irabazita.

—Ez dautsut zertan barkatu bear; izan be; nik zuri esana barkatu bear daustazu. Eta aurpegia irribarre bat azargituta, Dan gelatik urten zan.

Biaramonean, soingaiñeko barriaz jantzita, bere aide egiñikoa eskertu eutsan Jair´eri. Edozelan be, janzki barriaz Dan´en itxurea obatu izan zan zearo, eta.

—Aizu, Dan -esan eutsan Jair´ek—, erromatar gudaiburu askok orain erakusten dozun itxurea, eurontzat gura izango leukie.

—Eurontzat opa izaten dodana ba´lekie, ez nindukie bakean itziko.

Barre egin eben biok. Gosalduta gero, berarekin Katamixarra artuta, egurastu eban Dan´ek urian zear, eta jarraian sinagogara sartu zan, Kristo Mesias´en aide otoi egiteko.

Bazkalostean, Jair eta onen sendiari agur txeratsua eginda, zelatari biak Jerusalem´erako bidean gora abiatu ziran. Judutarren uriburu deun onetan azterketa sakona egitea zan Dan´en elburua. Eguena zan, eta Larunbatean judutarrek euren Pazkoaren egun andia ospatuko leukie. Soingaiñeko erosi-barria laskitu ez ekion, lotuki baten bilduta, lepo-zorroan eroian Katamixarra´k, Dan´en asmoa Pazko egunean erabiltea zalako, eta orain lengo zaarra erabilten. Jerusalem ez egoan urrun, eta augaitik, urrengo eguneko arratsaldean ara sartzea asmatzen eben ezkerro, iradu barik joiazan, atsedenaldi ugariak

artzen ebezala, eguberdian batez be, berotik iges egitearren. Janariz beteriko zorroak nasaitasuna emotsen, eta barruko alaitasunak eraginda, Katamixarra txistuka goian.

Gau aretan burusietan bilduta, atxaren uskune baten, aize-ezkutuan lo egin eben, eta biaramonean, Barikuan, bideari jarraitu eutsoen. Eguraldi ederreko eguna zan, eta udabarriaren giro pizgarriak eraginda, txorien txintak nonnai aditzen ziran, eta oremenka, basamortuko loretxu eder, iragankorrek, margo yaukalak eta usain asperenkoiak bidariai eskintzen eutsiezan. Alako baten, bide-okergunea igarorik, muru baten gaiñean, uso-talde erraldoia bai ´litzan, Jerusalem agertu yaken zuritiesinez blei-blei. Une batez Dan gelditu dan, eta biotza taupada zorotan ebilkiola, berbok iges egin yakoza:

– Jerusalem dan ederra...!

Bera baizen zoratuta, eta ezer esateko gai ez izanik, begiak zabal-zabal eginda, Katamixarra bere alboan gelditu zan, eta noizbait, barruko igarkizuna bai ´litzan,

– Jauna -esan eutsan-, uriburu eder orretara, ez ete da gure etorkia lotuta izango...?

– Batek-baki...! Izarretan eta basamortuko ondarretan idatzita dagoanari, guri dagokigu osotzea, eta niketz, Jerusalem ´en, judutarron uriburu deun orretan, pozik isuriko neuke nire odola Kristo Mesias ´en aide...!

Eguberdia zan orduko, eta geldiune laburra egiñik, bazkari ariña artu ondoren, iradu bakanak jota, bidegiteari emon eutsoen barriro be, judutarren uriburuaren gaiñean, Herodes ´ek birreraikitako Jauretxea edertasun betean bereizten zala.

Alako baten, eguzkia illuntzen asi zan, eta bildur bakanak jota, mintzo dardartsuz, Katamixarra ´k oiuka.

– Jauna, Jauna -asi zan-, munduko azkena ez ete dau iragarriko bapateko illuntze onek...?

– Ez zaitetz larritu, adiskide. Geu ta eguzki artean iretargia jarri da, eta onen zati batek aren argia ezkututzen dausku. Noizbeinka jazoten dan arrigarri oneri, eguzki-illune esaten dautsoe izarlariek. Nasaitu zaitetz, eta goazen aurrera.

Gero ta andiagoa biurtzen zan illunaldian zear, laster ziran arreciaren aurrean, eta urrenen eben Betania ´ko atetik sartu ziran. Une aretan bertan lur-ikara batek jota, luna dardarrez asi zan, arresiko zati batzuk amiltzen zirala burrunba zemaikorretan.

– Arindu gaitez, Jauna...! -didar egin eban Katamixarra ´k izu gorriak artuta.

Arin baten sartu ziran uriko barrugunera, eta erdi-itzaletan zear, aurreko ganetxu baten erpiñean irudi bakan batzuk ikusi ebezan.

– Zer izango ete irudi orreik...? -berekiko esan eban Dan ´ek-.

Begi ernaikoa zan Katamixarra, baiña, mintzo urduriz,

- Jauna -esan eutsan-, iru gurutz ikusten dodaz...!

- Urreratu gakiezan. Ziur-ziur erromatar ankerren opariak izango dira.

Orduko, illunaldia joanda, eguzkiaren argia indartzen asten zan, eta gora eldu ziranean, ikuskizun zauskagarria begiztatu eben... Erdiko gurutza beste bien gaiñetik bereizten zan, eta onen albokoetan gizon bana eskegita egoan; batek, aiñen-biraoka soiña biurrikatzen eban, josten eben untzetatik askatu gura izango bai'leuan. Bestea, ostera, geldi-geldi erdiko gurutzatuari maitasunez beterik begiratzen eutsan, ezpanak igitzen yakozala otoitzean lez. Baiña Dan'en adikunea erakarten ebana, erdiko gurutzuntzatua zan, eta azaldu ezin egikean ikusgurak menperatuta, urreratu yakon. Burua arantzezko burestun batek josita eban, eta onen gaiñetik INRI idazkuna bereizten zan. Eriotza ikustera oitua zan Basamortuko Semeak laster egiztatu eban gorpua zala. Lau untze lodik eskuoiñak zearkatzen eutsoezan, eta saietseko zauri izugarri batetik, odolez naasitako gazura erion. Billutsik egoan, erromatarrek egin eroien antzera, oparien eriotzaldiari, lotsariak erakustearen laidoa geituz. Une aretan, emakume bat urreratu, eta gerriaren inguruan zapi bat jam eutsan.

Dan'ek begiak jaso ebazan, eta une luze batez gurutzaren alboan iraun eban, goiko iruditik begiak kendu eziñik. Gorpuk ikusten oituta izan arren be, odolduriko aurpegi aretatik eriozan edertasun, anditasun, eta bakea, bere naimenaz jabetu izan ziran, eta an zirauan gora begira, betseiñak irudi eder eta oiñazetu aregan josita. Nor izango...? berekiko iñoan Dan'ek amesetan lez. Izan be, irudi aaeri errege baten anditasuna erion...

Alako baten, bere einera biurtu zan... Une aretan emakume bat urreratu, eta gorpua belaunetan aurpegia ipiñirik, gurutza besarkatu eban, isillean malko lodiak eriozala. Berrogei ta amabost bat urteko izango zan, eta bere aurpegi eder-ederra ildakoaren antzekoa zan. Agiri zan ama-semeak zirala, eta ezustean, bere ama, Masada'ko Dina burura etorri yakon, erruki esan-eziña beratzaz jabetzen zala. Alboko emakume batzuk urreratu yakozan, berba maitetsuakaz aren atsekabe larria arindu naiez. Une aretan, Dan'en adiñekoa izango zan gazte bat urreratu, eta andreagana joanda, mintzo maitekorraz,

—Andrea —esan eutsan—, zure semearen nekaldia amaitu da. Nasaitu zaitez, idaztiak iragarten ebena bete izan da... Txukatu zure melkook, arren...! Onezkero, Bere Aitarekin aintza betean dago.

Orduan beste emakume bat tartetu zan esanez,

—Arimatea'ko Yoseba'k, Yosu obiratzeko laster etorriko dala jakiñerazo dausku. Egin-barria dan arri bizian landutako bere obi ederrean, izan be.

Orduko, arratsaldeko bostak izango ziran, eta an irauan Dan'ek danatzaz aztuta, gurutzaren ondoan sustraituta lez, irudi eder eta unkgiarri aregandik begiak kendu eziñik. Alako baten, Katamixarra urreraturik.

—Jauna —esan eutsan—, berandutxu da onezkero, eta osaba Jair'ek esondu euskun ostatua billatu bear dogu.

Egia zan. Ames sakon batetik iratzarrita lez, azken begikadea gurutzatuari jaurti ondoren, leku aretatik aide egin eban. Albotik joiakion Katamixarra´k alako baten,

—Jauna —itaundu eutsan—, nor izango zan gurutzatu ori...? Bere jas eta azpegitik, judutarra baietz egingo neuke.

— Baita neuk be, aren karantzak olan iragarten baidau bete-betean.

— Ez al-zan izango bere burua igarletzat daukan orreitariko bat...?

—Baleiteke. Israel´go igarle batzuk jazartu ta aurrean erabilliak izan dira sarri askotan judutarren aldetik. Gizon ori, baiña, erromatarrek gurutzatu izan da, gaurregun judutar erriak ori egiteko eskubiderik eta oiturarik be, ez dauz-eta. Erromatar madarikatuok...!

Dan´en aurpegiak menperatzen eban asarrea erakusten eban, eta itz egiten jarraitu gura ez ebala ikusirik, Katamixarra bera be isildu zan. Andik laster, Jair´ek esondaturiko ostatutzaz emakume bateri itaundu eutsoen, eta beste barik, uri zaarreko kale estu ta kiribiltsetatik, noizbait idoro eben. Ostalaria zelatarien adiskidea zan, eta Jair´en aldez etozala jakiñik, maitetsu artu ebazan, lo-gela garbi bana emotsela.

Urrengo egunean, Pazko-eguna izanik, Dan´ek eta Katamixarra´k, Neftali eritxan ostalariarekin, Yahve´k Moises´eri agindutako lez, bildotsa ta otilla (legami edo orantzabako ogia) jan ebezan, gerria lotuta, oiñetakoak sartuta, eta makilla eskuan. Aalik ariñen jan eben, Jaunaren Pazkoa (Igarotzea) zalako.

Gau aretan oeratu aurretik, aurregunean Golgota izeneko ganetxuan ikusitako iru gizon arein gurutzapena aipatu eutsan Dan´ek ostalariari. Izan be, ezin egikean burutik kendu, erdiko gurutzean jositako gizonaren irudi zauskagarria. Amaitzean,

– Aizu, Neftali -itaundu eutsan-, nor izango zan, INRI idazkunpean gurutzatua...? Niri beintzat zauskada aztueziña egin daust.

– Nazaret´eko Yosu izan da. Ortik ebillen bere burua Jaungoikoaren semetzat aldarrikatuz. Egia esateko, beratzaz gauza andirik ez dakit, baiña geisoak osatu, eta gorpuak berpiztu ei´ebazan. Arek iñoana erakarpen andikoa zan, eta berarekin joiazan arraintzale ta erdipurdiko lagun batzuk, aren jainkotasuna bete-betean siñisten eben. Gizon ona ei´zan, eta azken aldiotan jarraitzaille ta gurtzaille asko ei´ebazan. Ara... lengo Igandean Jerusalem´era asto baten gaiñean sartu zan, eta igarotean, jendeak bidera etorkiozan palmondo-adarrakaz, eta bera igarotean, soingaiñekoak lurrean edatzen ebezan. A lako jairik aspalditik ez ei´da ospatu, erregetzat artu izan zan-eta.

– Zein da zure eritxia dalako nazaretarrari buruz...?

– Batek-baki...! Bein baten, unetxu batez ikusi neban bere jarraitzailleek inguratuta joiala, eta orduan zirrara batek menperatu ninduan. Ez dakit zer izango zan, baiña biozkada biziak jota, dardar asi nintzan, bere irudiari erion lillura esaneziñak erakarri-ta. Tamal dot gurutz batera josita il zeiten, nire ustez gizon errubakoa izan dalako.

– Esan, Neftali, entzun al-do zu zeozer Israel'go erriari agindutako Kristo Mesias'etzaz...?

– Ez, Dan, nire ezagutzari beintzat, ez yako eldu olakorik.

Isillune baten ondoren, Basamortuko Semeak,

– Azken urtebete au –esan eban oldozkor–, Wadi Qumran'eko esenitarren artean emon dot, Idazti Deunak ardurarik andienaz aztertuz, eta Kristo Mesias'en etorrereri buruz batez be, gure igarle andiek, Isaias'ek, Jeremias'ek, Ezekiel'ek, Samuel'ek, eta beste batzuk iñoena arakatur. Onein esanak zatika-zatika, mosaiku baten puxkak bai'litzazan osotu, eta niretzat, oraingoa Mesias'en garaia dala ziurtzat jotzen dot. Onezaz gaiñera, il-agiñean zan amak, Kristo, Palestina'n zear ebillela ames egin eban, eta Beraren billa joan neinten eskatu eustan. Ama Tako emakume arrunt eta ezjakiñak Mesias'en billa joateko eskatu eustanean Goiarnasak eraginda izan bearko... Esan, Neftali zintzo orrek, ez al-do zu iñongo zantzurik artu, Aren etorrereri buruz...?

– Ez, Dan, ez dot ezer benetakorik entzun. Zeuk zantzu bi artu dozuz Kristo Mesias'en etorrerea azaltzeko, baiña nire aitita Gad'ek Jauretxeko abade zanak, auxe esan eroian: Kristo Mesias'en etorkundea iragarteko, iru zantzu bearreko izango zirala, eta zeuk bi baiño ez dozuz azaltzen...

Isillune bat sortu zan, eta alako baten tximistak jota lez,

– Badaukat irugarrena, badaukat...! –aulkitik zutunduta oi u egin eban Dan'ek–Urian'ek, aitorde izan neban gizon aztueziñak bein baten esan eustan, izarlaria zan bere aita, izar baten jarraituz, beste lagun bikin, Belen'era iño eldu, eta estalpe baten gaiñean dalako izarra kokatu zanean, barruraturik, sein jaio barri bat ikusi, eta Jaungoikoaren semetza^t gur egin eutsoela.

— Noiz jazo zan ori...?

Ainbaketa sakona egin ostean, Dan'ek,

—Ara... badira iru urte Urian il zanetik, eta orduan berrogeitsu urteko izanda, eta bere aita izarraren atzetik joan zanean, bera mutikoa izanik, orain ogei ta amar bat urte izango dira aur ori jaio zala..

—Eta zelan daiteke, Dan, Mesias izan, eta ogei ta amar azken urteotan beratzaz ezer ez jakitea...?

—Lekuren baten ezkutuan iraungo eban orain arte-edo, eta gaur bere eretia eldurik, gudaroste aaltsu bat atonduko dau, Erroma'ko zapaitzaillea Palestina'tik-at jaurtiteko. Bere agintzapean, David erregearen aldietan Israel'ek ezagutu ebazan anditasun eta aintza birrirabaziko ditu. Augaitik, Jerusalem'era etorri naiatzu, gure Mesias non dagoan jakitearren, eta aurkitu dagidanean, nire ezpatea baita Palestina'ko zelatarienak be, eskiñiko dautsadaz. Orretarako, gure aberriko uri ta baserriak ikertuko dodaz, eta ez naz geldituko Bera idoro arte.

— Eta idoroko ez ba'zendu...?

—Idoroko dot, aipaturiko iru zantzuok agiri dira-ta.

Isillune baten ostean, Naftalik barriro.

— Entzuidazu ondo, Dan —esan eutsan—, ez aztu neu be zelataria nazala, eta nire adiñera ezkerro burrukarako gai ez izanik be, Israel´ek ames egiten dauan garaia bete daitenean, nire etxe au ta jabetzen dodazan ondasun guztiak, gure askatasunaren aide izango dira.

— Eskerrik asko, Neftali. Izan be, Jair zuzen egoan zure izena abertzaletzat aipatu eustanean...

Isillune bat sortu zan, eta gero Neftali'k,

— Aizu, Dan, zein luzaro iraungo dozu ostatu onetan...?

— Uri onetako judutar abertzale batzuk ikertuko dodaz, eta orduan egitekoa erabagiko dot. Bidebatez, eskertuko neuskizu judutar-abertzale batzuen izenak emongo ba´zeunskidaz, nire zerrendea osotzeko.

— Baita pozik be emongo dautsudaz izenok.

Berandutxu zan orduko, eta krisaillu bana arturik, bakotxa lo egitera joan zan. Palestina´ko lekuren baten Mesias aurkitzen zalako oldozkunak zirikatzen eban Dan, eta urduritasunak artuta, gau aretan luzaro iraun eban begiak batu eziñik. Noizbait, eta berandu samar izanik, loak artuta, ames egin eban...

Ames egin eban, bidean zear ibilli ebillela laiño lodiak inguratuta, eta alako baten, gandu aren artetik lengo egunean gurutzean jositakoa agertu yakon, eta irribarretsu auxe iñotsan: "Zatoz neugana, Dan maite ori, zatoz...". Barruko indar batek Aregana bultzaten eban, baiña aurrera egin nai bakotxean, indar ezkutu batek lurrera untzaten eban, mintzo batek auxe zirautsala: "Gurutz baten orren zitalki ilten dauanagan ez ipiñi uste onik, zoaz Israel gaizkatuko dauanaren billa".

Izan be, azken berbok zentzunezkoak zirudien. Zer emon legikio ia danok bertan-bera itzitako gorpu arek...? Bere burua gaizkatu ezin egikeanak, zelan onik atara Israel zapaldua...? Baiña bere naimenaren aurka, INRI idazkunaren pean ikusiriko ildakoa bizirik etorkion orain, eta iñoiz ez ezaguturiko erakarpen maitekorraz dei egiten eutsan besoak zabalik, anditasunaren dizdir biziak aurpegia edertzen eutsala. Barriro be, Arek erakarrita aurrera jo nai, eta ostera be, beste indar batek bidera josten eban, orren maitetsu dei egiten eutsanaren aurka berba arbuikorrak aditzen zirala. Zenbait aldiz birjazo zan ames ori, eta alako baten, lengo laiñoa agerturik, ikuskizun bakana ostendu zan.

Arnas-estuak artuta itxartu zan, eta barriro lo egiteko aalegindu arren be, ezin... Ikuskizunaren begi maitekor areik jazarten eben, eta noizbait, goizaldeko argiak egunaren jaiotza aldarrikatzen ebanean, jagi, eta besoak leio-barrenean jarrita, bere aurrean edatzen zan Jerusalem´en edertasunak uztaipeturik, bere buruari itaundu eutsan non egongo zan berak billatzen eban Kristo Mesias, Israel andi, aske, eta ederretsia biurtuko leukena...

Gosaria artuta, ezagutzen ez eban judutarren uriburuan zear ikerraldi bat egitea erabagi eban. Urten aurretik, Katamixarra´ri,

– Aizu, Josue -esan eutsan-, banoa ortik uri eder au ezagutzearren. Bitartean, zoaz David´en uria deritxan auzora, ia zer ikusten eta entzuten dozuzan. Zorroztu egizuz begi-belarriak, araiñegun ikusi genduan gurutzean jositakoari buruz batez be.

– Olan egingo dot, Jauna.

Katamixarra urten zanean, zeintzuk ikusgarri ikertu bearke leukezala itaundu eutsan Neftali´ri, eta nai ebazan argibideak artuta, aide egin eban, gaberarte ez litzakela biurtuko esanez.

Eguraldi ederreko eguna zan, Palestina´ri udabarrian egokionez, eta Dan´ek David´en uria begiztatzea erabagi eban. Ordu bete bi emon ebazan zati zaar onetan kale estu ta biurrietan zear, eta noizbait goikaldera jo ondoren, Kaifas´en egoitzaren ondotik, Herodes´en jauregi ederreraño eldu zan. Gudari batzuk zaintzen eben jauregia, eta onen edertasuna lekoretik ederretsita, goiko urian kokatzen zan Antioko´ren auzoan zear, Akra´ra, makabeotar jauregira eldu zaneko, eguberdia izanik, emengo jatetxe baten bazkaldu ondoren, Jauretxea ikertzea erabagi eban; zubi baten zear bertaratu zan, eta gero begirunerik andienak menperatuta, aren egitura ederra begiztatu eban. Herodes´ek birreraikitako Jauretxea, gerkar itxurakoa zan, eta Urian´ek irakatsiari esker, ertietan ezagulari naikoa ona izanik, une luze batez begira ta begira emon eban, larraiñetik batez be, emengo ikuskaia ederrenetarikoa zan-eta. Jarraian, barruratu zan, eta opari-aldararen aurrean buru-makur, otoi egin eutsan Yahve´ri, Kristo Mesias idoroteko lagundu egitsan.

Luzaro samar otoitzean iraunda gero, urten zanean, aterpean irakastaldi bat entzuleai emotsela, gizon bat ikusi eban, eta bertaraturik, entzule bateri,

– Aizu, adiskide -abopeka itaundu eutsan Dan´ek-, nor da berbetan diarduan irakasle ori...?

– Gamaliel, lege-irakasle pariseutarra, judutarrek ederretsienetarikoa, izan be. Urte asko ikasten emon dauz, eta jakituri andikoa ei´da. Entzun egiozu, bere mintzoa egiaren ispillua da-ta.

Entzun-guraz urreratu yakon. Une aretan iñoan, siñisle zintzoak Yahve´k esanari bakarrik jarraitu bear leuskiola, eta ez edozeiñek esan egikeanari, eta berba oneikaz irakastaldia amaitu eban: "gizonakandikoa ba´da, gizon orreik diñoena berez ezereztuko da, baiña Jaungoikoagandik ba´da, ezin izango dozue garaitu".

Edu onetan azkena emon eutsan Gamaliel´ek itzaldiari, eta jarraian, entzuleen itaunai erantzunak emoten asi zan. Aukera baten begira, Dan urreratu yakon, eta isillaldi bat ustiatuz,

—Rabi —itaundu eutsan—, zelan jakingo dogu benetan, zeintzuk gauza Yahve´gandik, eta zeintzuk beste, gizonakandik datorkiguzan...?

Une batez Gamaliel´ek isillik iraun eban, eta gero.

—Begira, gazte —adeitsu erantzun eutsan—, Jaungoikoak berak irakatsita, gure aita-len andiakandik eta igarle Jainkozaleakandik datorkigu. Gizonek

diñoskuena, osterá, norberekeriak lorrindu ta laskituta dator, eta oneik esanikoá aldiaren esku latzak ezereztuko dau, ekaitzaren aize zakarrak lastoa sakabanatzen dauan legetxe.

Itzok entzutean, jakin-min garaiteziñak menperatuta, Dan aurrerago azartu zan, eta,

— Ara, Gamaliel jakintsu ori —esan eutsan—, Malakias igarle andiak, Yahve ´ren aboan berba oneik ipiñi ebazan: "Nire mandataria bialtzen dot, nire aurrean bidea atondu dagian. Zuek billatzen dozuen Jauna, zuek gura dozuen Jauna, zuek gura dozuen alkartasun-aingerua, laster sartuko da Jauretxean: orra badator —diño gudarosteen Jaunak—, nork eroan aal izango.dau ondo Aren etorrerako eguna...? Nor egongo da sendo Aren agertaldian...? Burdin-olako sua, eta lixiba-ura lakoa izango da-ta. Zidarra urtzeko ta garbitzeko jesarriko da; urrea ta zidarra lez, lebitarrak bigundu ta garbitu egingo dauz, eta gero Jaunari oparia zintzo-zintzo eskiñiko". Onaiño Malakias´ek esana. Esaidazu, beraz, Gamaliel jakintsu orrek —jarraitu eban Dan´ek —Kristo Mesias´etzaz esandako ori, noiz jazoko da...? Aren etorrerea, laster ala beranduago izango da...?

Begi argia egin eutsan Gamaliel´ek olan berba egiten ebanari, eta auxe erantzun:

- Egi-egitan olan mintzatu zan Malakias andia. Esan, gazte orrek, non ikasi dozu Idazti Deuna, gure igarle batek aldarrikatua orren ondo ta zeatz, buruz esateko...?

— Wadi Qumran´eko Abimel´ek, esenitarren nagusiak irakatsi eustan, antxe emon neban urtebete bateko egotaldian.

—Abimel, Abimel —berekiko mintzatzuz esan eban Gamaliel´ek—, Qumran´eko leize baten bizi dan esenitar jakintsua. Bein baten aratu nintzan, berarekin gure Idazti Deunaren zati illun baztuk argitzeko, eta izan be, azaldu eustazan jakintzak eta ontasunak txundituta itzi ninduen. Tamala, benetan, bera lako jakintsuak, Jauretxe onetan irakatsi nai ez izatea...

—Berak esan eroian —eten egin eutsan Dan´ek—, Jauretxe onetako gurketea, zikiña dala. Jaungoikoari gur egin bear yakola biotzaren barrutik, eta izpiritua dan ezkerro, gurtzailleek gogoz eta egiaz gurtu bear dabe Jaungoikoa. Pariseutarrok, itz eta eleizkizun utsakaz gurtzen dozuela, esan oi eban...

— Barkatu, gazte —eten egin eutsan Gamaliel´ek asarre antzean—, baiña geu parieseuen artean, guztitariko gizakiak badira, esenitarren artean jazoko dan lez, baiña gure autorpena, agirian, Jauretxean, aldarrikatzen dogu, eta ez ezkutuan basamortuko zulo baten, iñoren ezaguerara eldu-eziña dan lekaro edo basa-bazter bateko aldarria.

Itzok entzutean, onetaraxe erantzun eutsan Dan´ek adeitsu:

—Basamortuko isillean, mundutik urrun, ezeri ardurarik emon bage, eta euren baitan bilduta, gogo-otoitzean jardutea da esenitarren elburua. Zuen xedea, osterá, barrutik urtenda, gizadia gaizkatu ekintza agirien bitartez. Nik uste, ikuspegi bi orrein artean dendu edo oreka bat izatea jokabiderik zuurrena

litzakela.

Dan ederrespenaz begiztatuz, Gamaliel´ek orduan:

—Zure aboz, gazte ori —esan eutsan—, jakintzaren mintzoa aditu da, eta esan bearrean nozu, zeuk esandakoaz bat natorrela. Etxera biurtzeko ordua da, baiña orren aurretik esango dautsut, poz-pezik ikusiko zaitudala emen, Idazti Deunari dagokionetan eritxiak emoteko batez be. Agur gazte ori.

—Agur, Gamaliel, maisu andia. Aal dagidanetan zeugana joatea atsegin bizia izango yat. Gaur, emendik aide egin aurretik, zure eritxiz Kristo Mesias noiz etorriko dan jakin gura izango neuke.

Erantzun baiño len, une batez isillik iraun eban pariseutarrak, eta gero berba astiotsuz onetaraxe mintzatu zan:

—Ez da gauza argia noiz etorriko dan gure Mesias, igarleen auresanetan aren garaia zeatz aipatzen ez dalako. Ziurra da, baiña, Israel jaregitera etorriko dala, eta noiz orain baiño egokiago, erromatarrek ankapetuta danean...? Baiña bada besterik, eta auxe alegia: nire aita zanari entzuna dautsat, Jauretxera eskiña izateko gurasoek sein bat ekarreanean, Espiritu Deunak eraginda, Simeon izeneko agure zintzo ta Jaungoikozale batek, umea besoetan artu, eta Yahve goratu eban onetaraxe

"Orain, Jauna, itzi dagikeozu morroi oneri bakean joaten, berba emon zeustanez,

nire begiek zure salbatzaillea ikusi dabetan...".

Eta dalako Simeon orrek iragarritakoa egia ba´litz, onezkero Kristo Mesias Palestina´ko lekuren baten, bere garaiaren begira egongo da.

-- Noiz jazo zan Simeon´ena...?

—Ezin dagiketsut zeatz-zeatz esan, baiña gitxi gora-beera ogei ta amar urte-edo esango neuke...

— Eskerrik asko, Gamaliel, eta Yahve´k bedeinkatu zagizala.

Berandu samar zan orduko, eta Dan ibilte azkarras joan zan, illundu barik ostatura biurtzeko. Bidean zear joiala, adore bakanak artuta, bere buruari zin egitsan, urrengo egunetik asita, ez leukela Palestina´ko lekuri ikertu barik itziko, Mesias aurkitu arte.

Ostatura eldutakoan, gau betea zan, eta atadian bere begira Katamixarra egoan. Jesarri zan onen ondoan, eta,

— Zer diñostazu, Josue —itaundu eutsan—, zeozer jakingarririk entzun

al-dozu orko bazterretan...?

— Zeuk aginduta lez, begi ta belarri ernaiakaz ibilli naitzu uri onetako zati zaarrean, baiña irrikatzen dozun Mesias´eri buruz, ez dot berba bat bera be entzun, bai ostera, araiñegun gurutzean jositako ikusi genduan irukote aretzaz...

— Zer jakin dozu ba...?

—Ara... erdikoaren aide banatan egozanak, gaizkilletzat erromatarrek eriotzera galdu izan ziran. "INRI" idazkunpean ilda ikusi genduana, ostera, judutarren "Sanedrin"ek eriotzera epaitu izan zan. Orduan, or-emen itaunka, auxe jakiñerazo dauste:

Izenez, Yosu Nazaretarra zan, eta Palestina´n zear bere burua Jaungoikoaren semetzat autortzen eban. Badirudi, ikasle ta jarraitzaille asko ebazala, gero ta geiago, izan be. Lengo asteko lgandean, asto baten gaiñean Jerusalem´era sartu zan gizataldearen goralpen eta txalojote ugariaren artean. Au guztia zala-ta, judutar nagusiek aren ikasle etoi baten bidez, atxillo egin eben, eta epaikarien aurrean, bere burua Jaungoikoaren semetzat autortzen jarraitzen ebanez, eriotzera galdu eben, eta erromatarrek zigorra ontzat emonda, Golgota edo Buru-azurtegia esaten dautsoen ganetxuan, gurutzuntzatu eben erromatarrek.

— Eta aren jarraitzailleek, olan erail egien itzi eben beste barik...?

—Badirudi, izuak jota, sakabanatu ta ezkutatu zirala, nazaretarraren ikasletzat salatu ez egiezan. Banaka batzuk gurutzaren ondoan alkartu ziran, onein artean aren ama egoala.

—Bai, gurutzaren ondoan, ildakoaren belaunak besarkatzen ebazan Andra gaixo a izango zan, urrean. Esan, Josue, zer besterik entzun dozu...?

—Abo batez iñoen, gurutz batetik bere burua jareitu ezin dagikeana zelan artu Jaungoikoaren Semetzat...? Geienen eritxiz dalako nazaretarra ez zan iñongo gaizki-ilea, bai ordea, andinaiak menperaturiko zoro ganorabakoa.

Dan bere buruaren aurka asarre egoan. Bazirudian, gurutzean jositako zoro arek, bere naimenaren aurka etenbarik erraikiola, beragan eziñegon lama iratzarten ebalá. Argi egoan berarentzat, olako eriotz zitala jasaten dauana, ezin daitekela, ez urrik emon be, Jaungoikoaren Mesias edo bialitzat artu, baiña olan eta guzti be, Golgotan ikusitako gurutzatu aregan, baegoala barne-muiñetaraiño sartzén yakon zerbait esan-eziña, eta berak gogotik uxatzen aalegindu arren, irudi aren anditasun eta gaillentasuna bere gurariaren aurka bein eta barriro agertzen yakon. "INRI" idazkuna irrigarritzat ipiñi izan eben, baiña Dan´en barruko zintzotasunak ez eutsan lagaten irudi goren aregan, ezetariko barregarrikeririk ikusten.

Oldozkun onetan zala, Katamixarra´ren mintzoak bere eiñera ekarri eban, auxe iñoanean:

— Oraintxe bertan onantza nentorrela, emakume batzuk berbetan eragoien, eta batak besteai iñotsen, oraintxe bertan Jauretxeko abade batek esan eutsala, Yosu Nazaretarra saldu eban Judas Iskariote izeneko ikasle etoiak, zugaitz batetik urkatuta bere burua ii egin ebalá. Orduan itaundu dautset

emakume areiri, ia nor zan Yosú Nazaretarra baiña bildurrak artuta, urrean, itxura pekotiz begiztatu nabe, eta ezer esan barik kalean gora ostendu egin dira.

= Eta billatzen dodan Mesias´etzaz ez al-dozu besterik entzun...?

— Ez, Jauna.

— Neuk ba, pariseu ospetsu bategandik jakin dot, bere eritxiz, onezkero gure Mesias Palestina´ko lekuren baten egon daitekela bere orduaren begira. Biar, beraz, aren billa asiko gara ementxe, Jerusalem´en bertan, eta uri onetan idoro ezean, billaketeari jarraituko dautsagu Palestina´ko beste errietan zear.

— Bai, Jauna, eta nik pozik lagunduko be.

Aduaren eragin ezkutuak, baiña, Basamortuko Semearen asmoak ezereztuko ebazan, bere etorkiari aldakuntza andia ekarriko eutsan ezuste baten bidez.

Irakurlea: Aitziber Ariznabarreta (Larrabetzu)